

Tehniline kirjeldus

Nõuded C-kategooria ohtlikule ettevõttele - õigusanalüüsi teostamine

Sisukord

1.	<u>Sissejuhatus</u>	1
2.	<u>Õigusanalüüsi eesmärk</u>	3
3.	<u>Lähteülesanne</u>	3
4.	<u>Tegevusplaan ja ajakava</u>	4
5.	<u>Juhtimine ja töökorraldus</u>	6
6.	<u>Nõuded pakkuja meeskonnale</u>	6
7.	<u>Pakkumuse esitamise tingimused</u>	Error! Bookmark not defined.

1. Sissejuhatus

- 1.1. Euroopa Liit on kehtestanud nõuded suurõnnetuse ohuga ettevõtetele Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2012/18/EL ohtlike ainetega seotud suurõnnetuse ohu ohjeldamise

ning nõukogu direktiivi 96/82/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta¹ (*edaspidi Seveso III direktiiv*). Seveso III direktiivi eesmärk on ennetada suurõnnetusi, mis on seotud ohtlike kemikaalidega, leevendada suurõnnetuste võimalikke tagajärgi, tagades Euroopa Liidus kõrgetasemelise kaitse inimeste ja keskkonna jaoks. Eestis on Seveso direktiiv üle võetud peamiselt kemikaaliseaduse² kaudu. Seveso III direktiiv jagab sellised ettevõtted kõrgema ja madalama ohutasemega ettevõteteks vastavalt seal käideldava kemikaali omadustele ja kogustele. Eestis liigitatakse kemikaaliseaduse § 21 järgi ettevõtted kolme kategooriasse:

- 1) A-kategooria suurõnnetuse ohuga ettevõtte
- 2) B-kategooria suurõnnetuse ohuga ettevõtte
- 3) C-kategooria ohtlik ettevõtte

1.2. Suurõnnetuse ohuga ettevõtte on käitis, kus kemikaali käideldakse künniskogusest suuremas koguses ja ohtlik ettevõtte on käitis, kus kemikaali käideldakse ohtlikkuse alammäära suuremas ja künniskogusest väiksemas koguses. Lihtsustatult öelduna ohtlik ettevõtte kasutab oma äritegevuses väiksemas koguses ja suurõnnetuse ohuga ettevõtte suuremas koguses ohtlikke kemikaale. Seetõttu peavad sellised ettevõtted omama vastavat käitamisluba ja võtma kasutusele vajalikud abinõud inimese tervise ja keskkonna kaitsmiseks õnnetuse mõjude eest. Antud töös on fookuses C-kategooria ohtlikud ettevõtted ning neile kehtestatud ohtlike kemikaalide ohukategooriad ja alammäära nõuded. Eestis on C-kategooria käitisi ca 150.

1.3. Kui A- ja B-kategooria ehk suurõnnetuse ohuga ettevõtete käitaja nõuded tulenevad Seveso III direktiivist, siis nõuded C-kategooria ohtlikule ettevõttele, sealhulgas ohtlike kemikaalide alammäära nõuded, on riigisisised ja suures osas muutmata kujul eksisteerinud aastakümneid.

1.4. Kemikaaliseaduse § 22 lõike 7 alusel on kehtestatud Majandus- ja taristuministri 2. veebruari 2016. a määrus nr 10 „Kemikaali ohtlikkuse alammäär ja ohtliku kemikaali künniskogus ning ettevõtte ohtlikkuse kategooria määramise kord³“ (*edaspidi määrus nr 10*). Määruse nr 10 eesmärk on kehtestada kindlad ja läbipaistvad kriteeriumid ohtliku ettevõtte või suurõnnetuse ohuga ettevõtte ohtlikkuse kategooria määramiseks, samuti objektiivselt hinnata, mis tüüpi ja kui suur potentsiaalne oht on seotud konkreetse ettevõtte tegevusega, arvestades seal käideldavate ohtlike kemikaalide hulka ja omadusi. Ohtliku kemikaali käitleja määrab oma ettevõtte ohtlikkuse lähtuvalt käideldavate kemikaalide maksimaalsest võimalikust kogusest. Määruse nr 10 lisa „Ohtlike kemikaalide ohukategooriad ning alammäär ja künniskogus ohtliku ettevõtte ohtlikkuse kategooria määramiseks⁴“ tabelites on sätestatud kemikaali ohtlikkuse alammäär ja ohtliku kemikaali künniskogus käitise kohta.

¹ [Direktiiv - 2012/18 - EN - EUR-Lex](#)

² [Kemikaaliseadus–Riigi Teataja](#)

³ [Kemikaali ohtlikkuse alammäär ja ohtliku kemikaali künniskogus ning ettevõtte ohtlikkuse kategooria määramise kord–Riigi Teataja](#)

⁴ [MKM_m27_lisa.pdf](#)

1.5. Kemikaalide valdkonna pädevad asutused C-kategooria ohtlike ettevõtete vaatest on:

1.5.1 Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (*edaspidi TTJA*), kes teeb riiklikku järelevalvet C-kategooria ohtliku ettevõtte käitamisloa kontrolliesemesse kuuluvate nõuete ning ohtliku kemikaali arvestuse üle. TTJA väljastab ohtlikele ettevõtetele käitamislube ning kooskõlastab käitamisloa menetluses kohustuslikke dokumente, milleks on teabeleht ja riskianalüüs;

1.5.2 Päästeamet (*edaspidi PääA*), kes teeb riiklikku järelevalvet C-kategooria ohtlikus ettevõttes õnnetuse ärahoidmise ja võimalike õnnetuste tagajärgede leevendamise ning avalikkuse teavitamise üle. PääA kooskõlastab ka käitamisloa menetluses kohustuslikke dokumente, milleks on ettevõtte hädaolukorra lahendamise plaan ja riskianalüüs.

2. Õigusanalüüsi eesmärk

2.1. Õigusanalüüsi (edaspidi ka töö) eesmärk on hinnata Eestis kehtivaid nõudeid C-kategooria ohtlikule ettevõttele ja analüüsida ohtliku kemikaali alammäärade ajakohasust.

2.2. Arvesse tuleb võtta ohtlike kemikaalide füüsikalisi ja keemilisi omadusi, mis võivad põhjustada tervisekahju, varalist või keskkonnakahju.

2.3. Käesoleva töö eesmärk on koostada õigusanalüüs, mis koosneb:

- 1) C-kategooria ohtlikule ettevõttele kehtivate ohtliku kemikaali alammäärade ajakohasuse hinnangust (I etapp);
- 2) C-kategooria ohtlike ettevõtetega seotud õigusaktide muudatusvajadustest lähtuvalt ohtliku kemikaali alammäärade ajakohasuse hinnangust (II etapp);
- 3) Kokkuvõtivatest tegevustest: lõpparuande esitamine ja tulemuste tutvustamine (III etapp).

3. Lähteülesanne

3.1. Õigusanalüüsi koostamisel tuleb lähtuda C-kategooria ohtlike ettevõtetega seotud õigusaktidest:

- 3.1.1 määrus nr 10 ja selle lisa;
- 3.1.2 kemikaaliseadus;
- 3.1.3 Seveso III direktiiv.

3.2. C-kategooria ohtlikule ettevõttele kehtivate ohtlike kemikaalide alammäärade ajakohasuse **hinnang** peab sisaldama vähemalt järgnevat infot:

- 3.2.1 kas ohtlike kemikaalide alammäärad on C-kategooria ohtlikule ettevõttele teaduspõhised, põhjendatud, ajakohased ja proportsionaalsed eesmärkide suhtes (ulatuses, millel on hetkel teadaolevate andmete pinnalt võimalik hinnang anda);
- 3.2.2 kuidas on C-kategooria ohtlike ettevõtete tegevusega seotud riskid hinnatud, s.h rakendatud meetmed võimalike suurõnnetuste vältimiseks;
- 3.2.3 kirjeldust selle kohta, milliseid tehnoloogiaid Eesti C-kategooria ohtlikes ettevõtetes kasutatakse ja kuidas need vähendavad kemikaalidega seotud õnnetuse riski;
- 3.2.4 Soome ja veel vähemalt kahe lähiriigi vastava õigusvaldkonna analüüs, sealhulgas praktiline kogemus ja plaanitavad parendusettepanekud;

- 3.2.5 ülevaade Eestis juhtunud õnnetustest ohtlike kemikaalidega ning kirjeldus tagajärgede kohta, kuidas Eesti ettevõtjad on õppetunde rakendanud oma tegevustes;
- 3.2.6 kirjeldust selle kohta, kuidas ettevõtjad hetkel ohtliku kemikaali alammäära nõudeid praktikas täidavad (riiklike järelevalvetoimingute tulemused), kas ohtliku kemikaali alammäära nõuded on mõistlikud ja arusaadavad;
- 3.2.7 ülevaade intervjuude käigus laekunud probleemide kirjeldustest ja ettepanekutest.

3.3. C-kategooria ohtlikule ettevõttele kehtivate ohtlike kemikaalide alammäärade **muudatusvajadused** peavad sisaldama vähemalt järgnevat infot:

- 3.3.1 hinnang seotud õigusaktide, eelkõige määruse nr 10 ja selle lisa kohta;
- 3.3.2 konkreetseid näiteid, milliseid muudatusi peaks riik tegema riigihalduse tõhususe seisuskohast, et samal ajal oleks tagatud ohutus ohtlike kemikaalide käitlemiseks;
- 3.3.3 kokkuvõtvaid järeldusi ja soovitusi õigusloome muutmiseks.

3.4. Õigusanalüüsi **tulemid**:

- 3.4.1 õiguslikke kaalutlusi ohtlike kemikaalide alammäära nõuete kohustusena C-kategooria ohtlikele ettevõtetele ja hinnang, millised mõjud toob kaasa alammäärade muutmine või nendest loobumine oma erinevates võimalustes;
- 3.4.2 ohtlike kemikaalide alammäärade analüüs vastavalt punkti 3.2 loetelule;
- 3.4.3 seotud õigusaktide võimalikud muutmissettepanekud vastavalt punkti 3.3 loetelule;
- 3.4.4 muud valdkonnaga seotud probleemid, mis võivad töö käigus selguda;
- 3.4.5 õigusanalüüsi käigus tehtud ettepanekud, soovitusel (poliitikasoovitused) peavad olema rakendatavad ning aitama tellijal (edaspidi ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium või MKM või hankija) teha teaduspõhiseid valikuid seotud õigusaktide muutmisel;
- 3.4.6 kirjalik lõpparuanne eesti keeles elektrooniliselt muudetavas (soovitatavalt docx) ning mittemuudetavas (soovitatavalt pdf) vormis, mis sisaldab kokkuvõtlikku ülevaadet tehtud tööst, analüüsitud teemadest ja muudatusettepanekutest. Töö juhtrühm võib teha ettepanekuid selle muutmiseks ja/või täiendamiseks. Töövõtja (edaspidi ka pakkuja) on kohustatud töö juhtrühma tehtud ettepanekuid rakendama või põhjendama nende tagasilükkamist.
- 3.4.7 tehisintellektiga leitud teavet, fakte jm tuleb kontrollida teiste allikatega ning lõpparuandes tuleb viidata kontrollitud allikatele. Kogu analüüs peab otseselt tuginema teiste meetoditega kogutud andmetel/teabel, sh kontrollitud allikatest pärit teabel.

4. Tegevusplaan ja ajakava

4.1. Õigusanalüüsi lõpptulem tuleb saavutada **20 nädala jooksul** peale hankelepingu sõlmimist. Vahearuarande esitamise tähtaeg ja nõuded kinnitatakse avakohtumisel, võttes arvesse hanke alusdokumente ja pakkumuses esitatud ajakava.

4.2. Tellitav õigusanalüüs jagatakse selle täitmise jooksul kolme etappi. Etappide kirjeldused on esitatud alljärgnevalt:

- 4.2.1 **I etapp** – tutvumine olemasoleva dokumentatsiooni ja seotud õigusaktidega, C-kategooria ohtlikule ettevõttele hetkel kehtivate kemikaali ohtlikkuse alammäära nõuete kaardistamine ja ajakohasuse hinnang, huvigruppidega kohtumine ja seotud osapooltega intervjuude jmt andmekogumistegevuste läbiviimine, tulemuste analüüs, vahearuande koostamine vastavalt punkti 3.2 loetelule ja tellijale presenteerimine;
- 4.2.2 **II etapp** - vahearuande kohta tagasiside kogumine ja dokumentide täiendamine, ohtlike ettevõtetega seotud õigusaktide muudatusvajaduste kaardistamine vastavalt punkti 3.3 loetelule;
- 4.2.3 **III etapp** - kokkuvõttev tegevus, mille raames töövõtja koostab lõpliku õigusanalüüsi lõpparuande, mis peab vastama punktides 3.2, 3.3 ja 3.4 kirjeldatud tulemitele. Töövõtja tutvustab töö tulemusi kahel korral: esmalt tellijale (sh juhtrühmale) ja seejärel laiemale publikule (sektori esindajatele) hiljemalt ühe kuu möödumisel II etapi lõppemisest. Kui töövõtja on töö tulemusi tellijale (sh juhtrühmale) tutvustanud ning juhtrühm on selles tehtud kõik vajalikud täiendused heaks kiitnud, esitletakse töö tulemusi laiemale publikule. Vajaduse korral võib lõpparuande esitlusel laekuda täiendavaid ettepanekuid sektori esindajatelt, mille arvestamine toimub tellija ja töövõtja kokkuleppel enne töö lõplikku vastuvõtmist. Töö võetakse tellija poolt vastu pärast töö tulemuste tutvustamist tellijale ja laiemale publikule ning pärast lõpparuande ja selle täiendatud versiooni kinnitamist tellija ja juhtrühma poolt.
- 4.3. Õigusanalüüsi täpse metoodika pakub töövõtja. Õigusanalüüsi käigus tuleb intervjuuerida vähemalt nelja osapoolt:
- 4.3.1 riiklikku järelevalvet teostavad ametnikud;
- 4.3.2 MKM-i kemikaaliseaduse valdkonna ametnik(ud);
- 4.3.3 Soome ja veel vähemalt kahe lähiriigi sama valdkonna ametnikud;
- 4.3.4 C-kategooria ohtlikud ettevõtjad.
- 4.4 Täpne intervjuueeritavate koosseis lepatakse Tellija ja Töövõtja vahel kokku enne intervjuude alustamist, koosseisu võib töö jooksul täiendada, kui see on vajalik töö eesmärkide saavutamiseks. Vajadusel tuleb läbi viia töötubasid.
- 4.5 Vahearuandes esitatakse C-kategooria ohtlikule ettevõttele kehtivate ohtlike kemikaalide alammäärade ajakohasuse hinnang vastavalt punkti 3.2 loetelule, milles on arvestatud kõikide seotud osapoolte arvamused. C-kategooria ohtlike ettevõtetega seotud õigusaktide muudatusvajadused esitatakse lõpparuandes.
- 4.6 Pooltel on kokkuleppeliselt õigus pakkumuses esitatud aja- ja tegevuskava täpsustada, eelkõige, kuid mitte ainult, kui see on vajalik selles esinevate vastuolude või puuduste kõrvaldamiseks või kui see aitab paremini saavutada töö eesmärgi. Töövõtja esitab aja- või tegevuskava muutmiseks tellijale enne avakoosolekut ettepaneku, milles näitab ära muutmise põhjendused ja selgitused. Vajadusel pooled arutavad esitatud ettepanekut avakoosolekul ning 3 tööpäeva jooksul peale avakohtumist esitab töövõtja tellijale lõpliku täpsustatud tegevusplaani koos ajakavaga. Lepingus sätestatud töö lõpptähtaega ei ole võimalik muuta.

4.7 Õigusanalüüs ja selleks sõlmitud leping lõpeb kui õigusanalüüsi teostamisega seatud kohustused on täidetud ja tehtud töö on vastuvõetud ning tehtud töö eest on tasutud.

5. Juhtimine ja töökorraldus

5.1. Töö eesmärkide ja ülesannete elluviimiseks moodustatakse juhtrühm, mille komplekteerib tellija. Juhtrühma kuuluvad Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning TTJA esindajad. Juhtrühma ülesanded on:

- jälgida hankelepingu tähtajalist täitmist ja vaadata üle hankelepingu tulemid;
- osaleda aruteludes ja töötubades;
- õigusanalüüsi tulemuste sisuline kontroll.

5.2. Juhul kui õigusanalüüsi esitatud nõuete sisu osas tekivad osapooltel vaidlused, siis lõpliku otsuse teeb juhtrühm.

5.3. Õigusanalüüsi teostamise meetodika on Töövõtja vaba valik ja tuleb esitada pakkumuses.

5.4. Esimesel ehk avakohtumisel lepitakse kokku nende kohtumiste ja täiendavate töögruppide ja/või töötubade töökorraldus. Avakoosoleku kutse saadab välja tellija. Avakoosolek toimub 10 tööpäeva jooksul peale hankelepingu sõlmimist. Täpsem aeg lepitakse Tellija ja Töövõtja vahel eraldi kokku.

5.5. Tellija juhtrühma ja Töövõtja vahelised töörühma kohtumised peavad toimuma vähemalt 2 korda kuus. Töörühma kohtumised kutsub kokku Töövõtja (vajadusel võib seda teha ka Tellija).

5.6. Töövõtja teeb avakoosolekul omapoolsed ettepanekud täpsemaks töökorralduseks ja avakoosolekul tehtud otsused protokollitakse. Koosolekute protokollimine on Töövõtja kohustus.

6. Nõuded pakkuja meeskonnale

6.1. Õigusanalüüsi tegevuste läbiviimiseks peavad pakkujal või tema poolt töö elluviimiseks moodustatud meeskonna liikmetel olema vajalikud teadmised ja kogemused. Pakkuja meeskonnas peab olema minimaalselt kolm meeskonnaliiget. Pakkuja peab tagama teenuse osutamise allpool toodud nõuetele vastava kvalifikatsiooniga spetsialistide poolt. Pakkuja meeskonnas peavad olema vähemalt järgmised kolm liiget:

6.1.1. projektijuht, kellel on hanke algamisele (hankija poolt pakkumuse esitamise ettepaneku saatmise kuupäev) eelneva viimase viie aasta jooksul vähemalt kolme projekti juhtimise kogemus;

6.1.2. vähemalt üks õigusteaduse kõrgharidusega õigusekspert/jurist, kes omab vähemalt bakalaureusekraadi või sellega võrdsustatud haridustaset;

6.1.3. vähemalt üks tehnilise kõrgharidusega spetsialist, kes omab vähemalt bakalaureusekraadi või sellega võrdsustatud haridustaset keemiateaduste valdkonnas;

6.2. Üks spetsialist ei tohi samaaegselt täita mitut punktis 6.1. määratud ülesannet.

6.3. Pakkuja esitab punktis 6.1. nimetatud nõuetele vastavuse tõendamiseks teenust osutavate spetsialistide kompetentsi tõendavad andmed (nt CV-d vms) ja haridust tõendavate dokumentide koopiad.

7. Pakkumuse esitamise tingimused

7.1. Pakkuja esitab pakkumuses vähemalt:

7.1.1. Töö teostamise kogumaksumus. Maksumus peab olema esitatud eurodes, käibemaksuta ja koos käibemaksuga (juhul, kui käibemaks lisandub). Pakkumuses esitatud maksumus on lõplik.

7.1.2. Õigusanalüüsi teostavate isikute kompetentsi tõendavad andmed (nt meeskonnaliikmete CV-d), millest nähtub pakkuja või tema meeskonna vastavus lähteülesandes toodud nõuetele ja võimaldab tellijal seatud tingimuste täitmist kontrollida. CV-de või andmete esitamisega kinnitab pakkuja ühtlasi, et meeskonnaliikmed on pakkujale andnud nõusoleku töö teostamisel osalema. Hankijal on õigus paluda esitada eelnimetatud meeskonnaliikmete nõusolekud.

7.1.3. esialgne visioon õigusanalüüsi teostamisest, mis sisaldab vähemalt:

7.1.3.1 arusaama töö eesmärgist ja uurimisküsimustest ning visiooni nõustamise võimalikest formaatidest;

7.1.3.2 realistlik ajakava ja maht, mida töö perioodi vältel on võimalik pakkuda;

7.1.3.3 tegevusplaani, milles on toodud välja töö eesmärgi saavutamiseks vajalikud toimingud ning tegevuste lõikes tuleb kirjeldada pakkuja ja Tellija rolli;

7.1.3.4 töö juhtimise kirjeldust;

7.1.3.5 meeskonna kirjeldust ning selgitab lepingu täitmisel kasutatavate spetsialistide tööjaotust ja koormust (tundides). Pakkuja kirjeldab elluviimiseks vajalikke tegevusi läbi rollide ja isikulise vastutuse;

7.1.3.6 töö Tellijaga omavahelise kommunikatsiooni kirjeldus, mis tagab õigusanalüüsi eesmärkide õigeaegse täitmise;

7.1.3.7 töö teostamisega seotud riske ja nende maandamismeetmeid.

7.2. Pakkumus peab olema jõus vähemalt 90 kalendripäeva pakkumuse esitamise päevast arvates. Pakkumuse esitamisega kinnitab pakkuja kõikide pakkumuskutses sätestatud tingimuste ülevõtmist.

7.3. Pakkuja märgib pakkumuses selgelt eristataval viisil, milline teave on pakkuja ärisaladus ning põhjendab ärisaladuseks määramist. Ärisaladusena ei ole lubatud märkida pakkumuse maksumust, osamaksumusi ega muid pakkumuste hindamise kriteeriumidele vastavaid pakkumust iseloomustavaid numbrilisi näitajaid. Hankija juhib tähelepanu, et eduka pakkuja pakkumus on avalik lähtuvalt RHS § 110 lg 5 ja § 46¹ lg 1, välja arvatud pakkuja poolt õigustatult ärisaladuseks määratletud osas vastavalt § 46¹ lg-le 2. Juhul kui pakkuja ei määratle

pakkumuses arusaadavalt ärisaladust või ei põhjenda asjakohaselt, miks on tegemist ärisaladusega, on hankijal kohustus teabenõude laekudes pakkumus täies ulatuses avalikustada.

7.4. Pakkumust hinnatakse vastavalt lisa 1 hindamismetoodika kirjelduses toodule.

7.5. Hankija võib nõuda pakkujalt põhjendatud ja asjassepuutuvaid kirjalikke selgitusi pakkumuses esinevate ebatäpsuste ja ebaselguste kohta. Pakkuja on kohustatud selgitused hankijale esitama 3 (kolme) tööpäeva jooksul.

7.6. Pakkumuste tagasilükkamine

7.6.1 Hankija võib põhjendatud vajaduse korral omal algatusel kõik pakkumused tagasi lükata ja hankemenetluse kehtetuks tunnistada. Põhjendatud vajaduseks võib olla eelkõige, kuid mitte ainult:

7.6.1.1 kui kõikide esitatud või vastavaks tunnistatud pakkumuste maksumused ületavad hanke eeldatava maksumuse (p 7.7.);

7.6.1.2 kui hanke läbiviimise aluseks olevad tingimused on muutunud või tekib vajadus hankelepingu eset muuta ja seetõttu osutub hankelepingu sõlmimine ebaotstarbekaks või võimatuks;

7.6.1.3 kui hankemenetluses ilmnenud ebakõlasid ei ole võimalik kõrvaldada ega hankemenetlust seetõttu ka õiguspäraselt lõpule viia.

7.7. Hanke eeldatav maksumus on 59 999 eurot käibemaksuta.

7.8. Hankija sõlmib eduka pakkujaga hankelepingu, mille tingimused on esitatud lisas 2.

Lisad:

Lisa 1 Hindamismetoodika kirjeldus

Lisa 2 Hankelepingu projekt (töövõtulepingu eritingimused)